

DAVASI DEVAM EDEN İŞÇİNİN ÖLÜMÜ

Hamit TİRYAKİ

Avukat, Em. İş Başmüfettişi

tiryakidanismanlik@gmail.com

ÖZET

Dava esnasında ölen işçinin vekili varsa, ölümle vekalet ilişkisi sona erer. Ölen işçi yerine mirasçılarının geçmesi gerekir. Eğer ki davacının mirasçıları gerekli olan işlemleri zamanında yapmazlarsa, ölen işçinin açtığı işçilik alacağına ilişkin davası usulden reddedilir.

Anahtar kelimeler: İşçi, ölüm, miras, vekalet.

1.GİRİŞ

Yaşamak sahip olduğumuz en güzel şeydir. Ölüm mutlaktır. Her ölüm, erkendir. Bu konuda çok uzun değerlendirmeler yapılabilirse de bizim için önemli olan ve makalemize konu ettiğimiz husus, dava açan işçinin ölmesi durumunda yargılama süreci nasıl devam edecektir.

2. İŞÇİNİN ÖLÜMÜ

Türk Medeni Kanununun 599 uncu maddesine göre Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar miras bırakanın alacaklarını doğrudan doğruya kazanırlar.

2.1. Mirascılık Belgesi (Veraset İlamı)

Ölümünden sonra geride kalan mirasçıları belirleyen evraka mirasçılık belgesi ya da veraset ilamı denir. Veraset ilamını 2011 yılının mart ayından önce sadece Sulh Hukuk Mahkemeleri düzenlemekteydi. Ancak bu tarihte yapılan kanun değişikliğinden sonra artık noterler de veraset ilamı düzenlemeye yetkili kurumlar olarak gösterilmiştir. Mirasçılık belgesi, mirasçıları ve pay oranlarını gösteren belgedir¹.

2.2. Davanın Ertelenmesi

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 55 inci maddesine göre, taraflardan birinin ölümü halinde, mirasçılar mirası kabul veya reddetmemişse, bu hususta kanunla belirlenen süreler geçinceye kadar dava ertelenir. Görüldüğü gibi, işçinin ölümüyle açtığı davaya mirasçılar devam ederler. Bununla beraber hâkim, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, talep üzerine davayı takip için kayyım atanmasına karar verebilir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 605 inci maddesine göre, yasal ve atanmış mirasçılar mirası reddedebilir. 606 ncı maddede belirtildiği gibi bu süre üç aydır.

2.3. Vekaletin Sona Ermesi

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 43 üncü maddesine göre, hukuki işlemde doğan temsil yetkisi, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsil olunanın veya temsilcinin ölümü... durumunda sona erer. Yine aynı Kanunun 513 üncü maddesine göre, *“sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekâlet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermiş olur. Bu hükmün, taraflardan birinin tüzel kişi olması durumunda, bu tüzel kişiliğin sona ermesinde de uygulanır. Vekâletin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür”*.

2.4. Mirasçıların Duruşmaya Çağırılması

Ölen taraf davayı bir avukat aracılığıyla takip etmekte olsa bile, tarafın ölmesi üzerine, bütün mirasçıların duruşmaya çağırılması gerekir. Çünkü, tarafın ölümü ile vekalet

¹ Bu belgenin düzenlenmesi için tek bir mirasçının dahi başvurusu yeterli olup bütün mirasçıların birlikte hareket etmesine lüzum yoktur. Mirasçılık belgesinin mahkemeden talep edilmesi halinde mahkeme genelde duruşmasız olarak veraset ilamı düzenler. Çekişmesiz işlerden sayılan veraset ilamında bir davalı yoktur. Mirasçılık belgesi ortalama 1 haftalık süre içerisinde alınabilir. Burada başvurulacak mahkeme ölenin ikametgahının bulunduğu yer mahkemesidir. Burada açılan davada mahkeme herhangi bir yazışma yapmadan direkt karar verebilir. Hukuk tekniği açısından mirasçılık belgesi bir mahkeme ilamı değildir. Ancak halk diline yerleştiği için artık hukukçular arasında da bu şekilde isimlendirilmektedir.

son bulur. Mirasın reddi süresi geçtikten sonra, ölen tarafın bütün mirasçıları duruşmaya çağrılır; mirasçıların hepsi duruşmaya gelirse² veya yeni bir avukat gönderirlerse, davaya devam edilir³.

Ölen işçinin mirasçıları, davayı mecburi dava arkadaşı olarak hep birlikte takip ederler. Davaya kaldığı noktadan itibaren devam ederler.

Dava devam ederken taraflardan birisinin ölmesi durumunda, ölen kişinin taraf ehliyeti son bulur. Bu nedenle, davaya ölen kişi tarafından devam edilmesi mümkün değildir. Somut olayda olduğu gibi, yalnız öleni değil mirasçıları da ilgilendiren, mirasçıların malvarlığı haklarını etkileyen davalar, tarafın ölümü ile konusuz kalmaz. Bu davalara, tüm mirasçılar tarafından mecburi dava arkadaşı olarak devam edilir. Taraf teşkili kamu düzenine ilişkin olup, re'sen yargılamanın her aşamasında gözönünde bulundurulması gerekir. Şu halde, davacılar vekiline yargılama esnasında vefat eden davacı ...'ın tüm mirasçılarının davaya katılımı sağlanarak taraf teşkilinin tamamlanması için süre verilmeli ve davaya bu şekilde devam edilmelidir. Karar, bu bakımdan yerinde görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir⁴.

2.5. Ölen Kişi Adına Dava Açılması

Bazen ölüm olayından önce işçi, avukatına vekalet vermiş olabilir. Dava açılmadan önce işçi ölmüşse kural olarak avukat o işçi adına dava açamaz. Çünkü vekalet veren işçinin ölümüyle vekalet son bulur. Geçerliliği kalmayan bir vekaletname ile avukat o işçi adına dava açamaz.

Ancak, avukat bu durumu bilmeden davayı açmışsa, ölenin mirasçıları adına açılmış bir dava olarak kabul etmek, menfaatler dengesine ve usul ekonomisi ilkesine uygun düşer. Mirasçılar bu davaya onama (icazet)verirlerse davaya devam edilmesi gerekir⁵.

İşçilik alacakları ya da işe iade davası açmış olan bir işçinin ölümü söz konusu olduğunda, mirasçıları başkaca bir işleme gerek kalmaksızın davada işçinin yerini alırlar. Ölümle birlikte davacı işçi değil mirasçılarıdır.

2.6. Açılmış İşe İade Davası Esnasında İşçinin Ölümü

² Ölen tarafın mirasçılarından kimileri duruşmaya gelmezse, gelmeyen mirasçıların davaya katılmasını, olmazsa miras ortaklığına bir temsilci atanmasını sağlamak için gelen mirasçıya mahkemece süre verilir. Miras ortaklığına temsilci atanınca, miras ortaklığı temsilcisi davaya devam eder. Miras ortaklığı temsilcisi, bir mirasçının daha önce yapmış olduğu usul işlemlerine icazet verebilir.

³ Baki KURU, Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2016, s. 96.

⁴ Yrg. 4. HD'nin 09.01.2017 tarihli ve E.2015/15598, K. 2017/58 sayılı kararı.

⁵ Baki KURU, s.95.

Davacı davayı açmayla işe iade iradesini belirtmiştir. Amaç işe iade edilmek ve edilmemesi halinde akçalı haklardan yararlanmaktır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 21. maddesinin 3. fıkrasında belirtilen dört aya kadar ki boşta geçen süreye ilişkin ücret diğer haklar işverenin işe başlatma veya başlatmamaya bağlı bir sonuç değildir. Ölüm olgusu bir hukuki ilişkide aleyhe olarak yorumlanmamalıdır. İşçi ölmeseydi ne tür davranışına üstünlük tanınacak idiyse, öngörülen bu davranışa hukuki sonuç bağlanmalıdır. Öte yandan bir Yasa yorumlanırken Yasanın konuluş amacı dikkate alınmalıdır. Yasadaki işe iade hükümleri işçinin işe iadesini amaçlamıştır. Ölüm olaylarına nasıl bir sonuç bağlayacağı yasa da belirtmediğine göre bu boşluğu doldurmak yargıcın görevidir. Yargıç burada Kanun Koyucu olarak davranmalıdır. Davacı işe iade davasını açarken feshin geçerli bir nedene dayanmadığını iddia etmiştir. Geçersiz fesih var ise ölüm tarihine kadar ki boşta geçen süre ücretine yasal 4 aylık sınırlama dikkate alınarak hükmetmelidir. Böyle bir sonuç genel olarak Yasanın amacına da uygundur. Aksi halde işverenin haksız davranışı işçinin ölümü nedeniyle karşılıksız kalmaktadır. Bu durumda adalet duygusunu incitir. Geçerli nedene dayanmayan feshin tespiti ile yetinilmesi, ölen işçinin mirasçıları yönünden hiçbir imkan sağlamayacaktır. Oysa konu, sosyal güvenlik haklarını da ilgilendirmektedir. 4 aya kadar ücret ve diğer haklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumuna prim yatırılması ve ölen işçinin mirasçılarının buna göre sosyal güvenlik haklarından yararlanması gerekir. İşe iade yargılaması sırasında işçinin ölümü daha önce Dairemiz önüne uyuşmazlık olarak gelmiş ve işçinin ölümü sebebiyle işe başlama yönünde başvuruda bulunulmasının imkansız olduğu gerekçesiyle boşta geçen süreye ait ücret isteklerinin reddine karar verilmiştir (Yargıtay 9.D. 06.11.2006 gün 2006/20109 E. 2006/29326 K.). Konu, temyize konu olayda Dairemizce bir kez daha etraflıca değerlendirilmiş ve yukarıda belirtilen gerekçelerle işe iade yargılaması sırasında ölen işçi yönünden 4 aya kadar boşta geçen süreye ait ücret ve diğer haklara dair isteğinin kabulüne karar vermek gerekmiştir. Böyle olunca işçinin ölümü feshi izleyen 4 ay geçtikten sonra gerçekleşmiş olmakla, ölen işçinin mirasçılarına 4 aylık süre için boşta geçen süreye ait ücret ve diğer hakların ödenmesi gerekir⁶.

Görüldüğü gibi Yargıtay, haklı olarak ortada geçersiz bir fesih varsa işçinin mirasçılarına 4 aylık boşta geçen süre ücretinin ödenmesi gerektiğine karar vermektedir.

2.7.Mirasçılarının Kayıtsız Kalması

6100 Sayılı HMK.'nun 55. Maddesi uyarınca taraflardan birinin ölümü halinde mirasçılar mirası kabul veya reddetmemiş ise bu hususta kanunla belirlenen süreler geçinceye

⁶ Yrg. 9. HD'nin 15.09.2009 tarihli ve E. 2009/21710, K. 2009/22886 sayılı kararı.

kadar dava ertelenir. Bununla beraber hakim, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, talep üzerine davayı takip için kayyım atanmasına karar verebilir". Davacı yargılama sırasında 21.08.2015 tarihinde ölmüştür. Dava konusu istek malvarlığına dair olup, mirasçılarının mal varlığını etkilemektedir. Yargılama süresince tarafların, taraf ve dava ehliyetine sahip bulunmaları usul hukukunun temel ilkelerindedir ve dava şartıdır. Yargılama sırasında taraflardan birinin ölmesi halinde, ölen tarafın ehliyeti sona ereceğinden, sadece bu kişinin mirasçıları tarafından (dava konusunun ölenin malvarlığına dair olması ve dava sonunda verilecek hükmün olumlu veya olumsuz bir şekilde mirasçıların haklarını etkilemesi durumunda) davaya devam edilebilir. Bu halde, ölen tarafın mirasını reddetmeyen mirasçıların, davayı mecburî dava arkadaşı olarak hep birlikte takip etmeleri gerekir. TMK.nun 28. maddesine göre, ölüm ile kişilik son bulur. Ölü bir kişi herhangi bir hakkın sujesi olamayacağına göre onun açmış olduğu davaya devam edilemez. Bu şekilde yürütülen bir dava sonunda ölü kişi aleyhine hüküm kurulamaz. Borçlar Kanununun 397. maddesi hükmüne göre; aksi sözleşmeden ve işin mahiyetinden anlaşılmadıkça vekil edenin ölümü ile vekalet ilişkisi son bulur. Somut olayda; ölüm ile vekalet ilişkisi son bulduğu halde davacının mirasçılarından vekaletname alınmadan ve yöntemince davaya katılmaları sağlanmadan, davaya devam olunarak yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması doğru değildir. Yapılacak iş; mahkemece davacı ...'ın mirasçılarına usulüne uygun olarak tebligat yapmak, mirası reddetmeyen mirasçıların mecburi dava arkadaşı olarak davada yer almalarını sağlamak ve mirasçılar davayı birlikte takip etmekten kaçınırlarsa miras şirketine mümessil tayin ettirmek, taraf sıfatı şartı sağlandıktan sonra yargılamaya devam ederek sonucuna göre karar vermektir ibarettir⁷.

III. SONUÇ

İş davalarında da taraf ehliyeti, dava şartıdır. Dava sürecinde taraf ehliyeti mevcudiyetini korumalıdır. Davacı işçi ölmesine rağmen mirasçılarından vekalet almadan davaya devam edilmiş ve sonuçta bir hüküm verilmişse, hüküm istinafta kaldırılır, temyizde ise bozulur.

Davayı açan işçi öldüğünde, taraf ehliyeti yokluğu nedeniyle hemen reddedilmez. İradi taraf değişikliği yapılarak işçinin mirasçıları davaya devam etmelidir. Veraset ilamında yer alan mirasçılar üç aylığına ertelenen davayı sürdürmek istiyorlarsa kendileri ya da

⁷ Yrg. 3. HD'nin 21.06.2018 tarihli ve E. 2018/3104, K. 2018/6975 sayılı kararı.

vekilleri aracılığıyla davayı takip etmelidirler. Mahkemece ölen tarafın yerine mirasçılarının geçirildiği bir ara kararla belirtilir⁸.

KAYNAKÇA

- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu.
- Baki KURU, Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2016.
- Hakan PEKCANITEZ/Hülya Taş KORKMAZ, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2017.
- Yargıtay'ın 3, 4, 9 ve 22 inci Hukuk Dairelerinin Çeşitli Tarihlerde Verdiği Kararlar

⁸ Hakan PEKCANITEZ/Hülya Taş KORKMAZ, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2017, s. 583.